

Ändring av avfallslagen, första fasen Tolkningar om hur kommunen ska sköta sitt avfallshanteringsansvar

Denna promemoria gäller avfall från boende och kommunalt avfall från kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet som omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshandling. På avfallslagens definition av kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet tillämpas i tillämpliga delar bestämmelsen i 6 § 2 mom. i kommunallagen.

Avfall från boende

Ändringen av avfallslagen berör inte ansvaret för hantering av avfall från boende. Märk väl att boende inte är avhängigt av bransch och boende kan finnas inom ramen för affärsverksamheten inom olika branscher. I rättspraxis anses boende vara till exempel affärsverksamhet med uthyrning av flera enskilda semesterstugor. Ett hyreshusbolag som är specialiserat på bostadsproduktion utövar affärsverksamhet, men dess affärsverksamhetsenheter är boende. Exempelvis Tammerfors studentbostadsstiftelses hyresbostäder är boende. Eftersom boende har gränssytor till andra verksamhetsområden, särskilt privata sociala tjänster och privat utbildning där ansvaret för hanteringen av kommunalt avfall ändras, finns det anledning att klarlägga vad som avses med boende i samband med avfallslagen och hur boende har tolkats tidigare.

Kommunen ansvarar för allt avfall som uppkommer vid boende. I regeringens proposition till avfallslag (199/2010) konstateras att avfall från boende omfattar allt avfall, oberoende av typ, beskaffenhet och mängd, som uppkommer i stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och vid annat boende, inbegripet farligt avfall och slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar. Avfall från boende inbegriper också avfall som uppkommer vid renoveringsarbeten som de boende utför själva samt avfall från trädgårdsarbete och gårdsarbete.

Definition av boende

I avfallslagen avser kommunalt avfall sådant avfall som uppkommer i stadigvarande bostäder, fritidsbostäder, internat och vid annat boende, inbegripet slam från slamavskiljare och samlingsbrunnar, och annat till sin beskaffenhet jämförbart avfall som uppkommer i förvaltnings-, service- och näringsverksamhet. Begreppet boende definieras inte i avfallslagen eller i förarbetena till den. Endast fritidsbostäder definieras i 5 § i statsrådets förordning om avfall (179/2012) och i promemorian med motiveringen till förordningen. Viktigt med tanke på avfallslagen och kommunens ansvar är det avfall som uppkommer i all verksamhet som klassas som boende, vare sig det är fråga om stadigvarande, tillfälliga eller internatliknande bostäder, fritidsrelaterade bostäder eller en del av en offentlig eller privat aktörs serviceverksamhet.

Märk väl att exempelvis stadigvarande boende definieras på olika sätt i olika lagar, beroende på termens användningsändamål och sakens natur. Stadigvarande boende är i första hand att en person är permanent bosatt i en bostad.

Statistikcentralens årliga statistik Bostäder och boendeförhållanden beskriver det befintliga bostadsbeståndet, antalet bostäder och bostadshushållens boendeförhållanden per den 31 december varje år. Begrepp i anslutning till boende presenteras i Statistikcentralens statistik över bostadsbeståndet. Här definieras till exempel bostad, dvs. bostadslägenhet, internat och byggnader som helt eller i första hand används för boende. Statistiken omfattar också bland annat bostäder som skaffats för militär personal, eftersom de används för att ge boendetjänster på samma sätt som bostäder som skaffats för civilt bruk. När man definierar boende bör man alltså överväga om det i en byggnad kommer att produceras boendetjänster.

I markanvändnings- och bygglagen hänvisas till en byggnads huvudsakliga användningsändamål, som bestäms i anslutning till bygglovets och införs i byggnads- och lägenhetsregistret.

Byggnadens användningsändamål bestäms enligt hur största delen av våningsytan i byggnaden används. En av huvudkategorierna i byggnadsstatistiken är A Bostadsbyggnader. Klassificeringen kan användas när man överväger om en byggnad är ett bostadshus och om det avfall som uppkommer där omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering. Också i planläggningen anges användningsändamålet för en tomt och vilket slags byggande tomten är avsedd för. Klassificeringen av en byggnads användningsändamål utesluter ändå inte att boende är möjligt också i byggnader med ett annat användningsändamål. Exempelvis kollektivbostadsbyggnader (kallas internat i annan statistik) hör till huvudkategorin C Affärsbyggnader, medan barn- och skolhem samt vårdinstitutioner för personer med utvecklingsstörning hör till huvudkategorin F Vårdbyggnader.

Statistikcentralens Näringsgrensindelning TOL 2008 kan också vara till hjälp när begreppet boende definieras: http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index_sv.html

Enligt Jätelakiopas 2015 (Miljöförvaltningens anvisningar 5/2015) avser internat exempelvis i Statistikcentralens näringsgrensindelning (55901) elevhem, internatbostäder, studentbostäder, gästhem för arbetstagare och pensionat. Enligt Statistikcentralen avses med internat (specialkonstruerat internat) en byggnad avsedd för kollektivt boende där invånarna har gemensamt kök, vardagsrum och/eller gemensamma sanitetsutrymmen. I en sådan byggnad finns det i allmänhet inga egentliga bostadslägenheter. Byggnadstekniskt avviker ett specialkonstruerat internat inte nämnvärt från en inkvarteringsbyggnad. Ett internat är avsett för specialgrupper såsom äldre eller personer med funktionsnedsättning. Vanliga bostadsbyggnader som har uppförts med tanke på specialgrupper men där utrymmesfördelningen inte avviker från det normala (t.ex. gemensamma utrymmen) betraktas inte som internatbyggnader, men ur avfallslagens synvinkel är det fråga om boende.

I näringsgrensindelningen har till exempel kategorin Q Vård och omsorg undergruppen Vård och omsorg med boende (87) som omfattar institutionsvård och boendeservice inom socialvården. Skillnaden mellan institutionsvård och boendeservice är klientens möjlighet att besluta om vård- eller boendestället. Till samma kategori hör också institutionsvård och boendeservice som produceras av privata sektorn.

Vid boendeservice bygger klientens boende alltid på innehav (hyra eller ägande). Klienten besitter då ett eget utrymme för boende, som han eller hon ensam förfogar över.

Inom institutionsvården står klienten i vårdförhållande och verksamhetsenheten eller myndigheten fattar beslut om placering av klienten. Inom institutionsvården inom socialvården är exempelvis ålderdomshem och barnhem boende, eftersom det huvudsakliga syftet är att utöver vård erbjuda ett tryggt, rentav permanent boende för människor som inte kan bo hemma. I fråga om boende ska man alltså granska verksamhetens faktiska karaktär. Grovt taget kan man säga att institutionsvård inom socialvården kan klassas som boende, medan institutionsvård inom hälso- och sjukvården inte är boende.

Exempel på boende finns i näringsgrensindelningen: 872 Boende med särskild service för personer med utvecklingsstörning, psykiska funktionshinder eller missbruksproblem, och 873 Vård och omsorg i särskilda boendeformer för äldre och funktionshindrade personer, med undergrupper. Undergruppen 87301 Boende med särskild service för äldre, omfattar boende med särskild service och servicehus för äldre, där servicen bygger på gruppboende och där de boende i allmänhet bor permanent. Undergruppen omfattar också boende med "intensiv service", dvs. serviceboende med heldygnsomsorg. Social- och hälsovården erbjuder också öppna tjänster i form av kortvarig, intervallliknande boendeservice som kan jämföras med vanligt boende. Det uppskattas att offentliga och privata aktörer tillhandahåller boendeservice lika mycket vardera.

Andra serviceenheter med boende som också omfattar sociala tjänster är exempelvis mödrahem och skyddshem samt mottagningscentraler för flyktingar och asylsökande och boenden för missbrukare.

Enligt 5 § i statsrådets förordning om avfall är fritidsbostäder sommarstugor som är avsedda främst för eget bruk och andra motsvarande bostadsbyggnader för fritidsbruk samt semesterstugor som hyrs ut. Semesterbyar som tillhandahåller liknande service som hotell räknas dock inte som fritidsbostäder. När man definierar semesterby kan Statistikcentralens näringsgrensindelning användas: "inkvarteringsanläggningar, där gästerna huvudsakligen inkvarteras i enheter som består av flera semesterstugor eller semesterbostäder, som också erbjuder andra tjänster, såsom mat, tvätt och rekreation samt informationstjänster. Antalet semester-

stugor ska vara minst tio eller antalet bäddplatser minst 40" (grupp 55209). Stugorna i en semesterby ska ägas av ett enda företag. Semesterby avser inte till exempel uthyrning av enskilda semesterstugor eller inkvartering i anslutning till gårdsturism.

Någon närmare definition av övrigt boende finns inte, men det kunde omfatta exempelvis tillfälligt boende eller boende som bygger på skyldighet, såsom inkvarteringskaserner vid garnisoner. Å andra sidan kan inkvarteringskaserner vid garnisoner också ses som internat. Det väsentliga är att man funderar på verksamhetens faktiska karaktär, dvs. bedömer om verksamheten kan likställas med boende enligt 6 § och 32 § i avfallslagen.

Sammandrag

Verksamhet med boende förekommer bland annat inom social- och hälsovården samt utbildningsverksamheten. **Oberoende av vem som organiserar boendeservicen eller vad servicen inbegriper (mat-, hemservice o.d.) samt vare sig aktören är privat, kommunal eller någon annan offentlig aktör omfattas avfall från boende av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering.** Om en verksamhet i en byggnad kan anses vara boende, omfattas det uppkomna avfallet av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering. Det är också fråga om boende vid internat som främst är avsedda för elever eller studerande, men som till exempel under skolloven anslås för inkvarteringsverksamhet.

Kommunalt avfall från kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet

Enligt regeringspropositionen (RP 195/2017) avses i avfallslagen med kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet i tillämpliga delar vad som i 6 § 2 mom. i kommunallagen föreskrivs om kommunens verksamhet. Enligt 6 § 2 mom. omfattar kommunens verksamhet utöver kommunens och kommunkoncernens verksamhet även deltagande i samarbete mellan kommunerna (bl.a. samkommuner och gemensamma organ). Kommunens verksamhet omfattar dessutom sammanslutningar som ägs av flera kommuner gemensamt och där kommunen tillsammans med de andra kommunerna utövar bestämmande inflytande. På motsvarande sätt som i den gällande avfallslagen omfattar kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet även kommunalt avfall från social- och hälsovården och utbildningsverksamheten.

Kommunens tjänster

Kommunen tillhandahåller bland annat social- och hälsovårdstjänster, undervisnings- och kulturtjänster och samhällstekniska tjänster. Kommunerna ansvarar för primärvården, den specialiserade sjukvården och tandvården. Kommunerna sköter också äldreomsorg, service för personer med funktionsnedsättning och många andra uppgifter inom socialvården. Dessutom sköter kommunerna barndagvård, driver grundskolor, gymnasier, yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor samt erbjuder biblioteks-, kultur-, ungdoms-, idrotts-, motions- och fritidstjänster. Kommunerna styr markanvändningen och byggandet i kommunen. Kommunerna sköter också vattentjänster, energiförsörjning, avfallshantering, gator, miljövård samt miljö- och hälsoskydd.

Med kommunens lagstadgade uppgifter avses uppgifter som ålagts kommunen genom speciallagstiftning. Kommunen har inte bara lagstadgade uppgifter utan också frivilliga uppgifter som kommunen åtagit sig med stöd av sin självstyrelse. Också de frivilliga uppgifterna ingår i kommunens serviceverksamhet. De lagstadgade uppgifterna kan delas in i olika kategorier efter hur förpliktande de är, hur omfattande prövningsrätt kommunen har och hur mycket offentlig makt som utövas:

- Uppgifter som gäller subjektiva rättigheter (t.ex. avgiftsfri grundläggande utbildning, småbarnspedagogik, hälsa) och som invånarna har rätt till med stöd av lag och kommunen enligt lagen är skyldig att sköta
- Obligatoriska uppgifter (t.ex. vattentjänster och avfallshantering) där kommunen har prövningsrätt i fråga om i vilken omfattning uppgifterna sköts
- Lagstadgade, men för kommunerna prövningsbaserade uppgifter som gäller tjänster som invånarna ska ha tillgång till (t.ex. gymnasieutbildning, som finansieras av alla kommuner, men det står invånarna fritt att söka sig till vilket gymnasium som helst)
- Myndighetsuppgifter (hälsoskydd, avfallshanteringsmyndighet)

Kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet är ett rätt omfattande begrepp som inbegriper tjänster som kommunen har organiseringsansvar för och uppgifter som kommunen har

åtagit sig frivilligt. I motiveringen till avfallslagen hänvisas i tillämpliga delar till definitionen av kommunens verksamhet.

Mångfasetterade kommunkoncerner

Kommunernas verksamhetsformer och organisationsstrukturer har förändrats genom tiderna och kommunerna har blivit allt mer koncernbetonade. Tidigare sköttes uppgifterna främst av verk och inrättningar, numera i allt högre grad av samkommuner och kommunala bolag eller stiftelser. Kommunerna köper också tjänster av privata företag och sammanslutningar. Dessutom har kommunerna bildat samföretag tillsammans med privata företag. Kommunorganisationerna är mångfasetterade och skiljer sig mycket från varandra, vilket gör det svårare att staka ut gränser för ansvaret för avfallshanteringen.

Kommunkoncernen definieras enligt bokföringslagens definition på en koncern (KomL 6 §). Den juridiska kommunkoncernen innefattar kommunens egen organisation, inklusive kommunens affärsverk, och de sammanslutningar (t.ex. aktiebolag eller stiftelser) där kommunen har bestämmande inflytande. I en kommunkoncern ingår även sammanslutningar där kommunens dottersammanslutningar utövar bestämmande inflytande. Kommunen har bestämmande inflytande in en sammanslutning när den innehar mer än hälften av de röster som samtliga aktier eller andelar i sammanslutningen berättigar till. Kommunen har bestämmande inflytande också när kommunen har rätt att utse eller avsätta majoriteten av ledamöterna i sammanslutningens eller stiftelsens styrelse.

Kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen

Eftersom kommunens verksamhet i allt högre grad har organiserats i form av en koncern, måste man vid bedömning av kommunens skyldigheter enligt avfallslagen se på hela kommunkoncernen och också på kommunens intressesammanslutningar. Ur avfallslagens synvinkel har avsikten varit att kommunens skyldighet att ordna avfallshantering omfattar de kommunala verksamheter eller tjänster som sköts av kommunen själv (i form av balansenhet eller affärsverk) eller av kommunens koncernsammanslutning eller intressesammanslutning som helt eller till merparten ägs av kommunen eller flera kommuner.

Hanteringen av kommunalt avfall från kommunens fastigheter, såsom verk, lager, skolor, daghem, bibliotek och hälsostationer ordnas av kommunens avfallsverk. Hanteringen av kommunalt avfall från kommunens koncernsammanslutningar hör till kommunens avfallsverk, om det inte är fråga om en kommunägd sammanslutning som renodlat verkar i ett konkurrens-läge på marknaden (förutom anknutna enheter och tjänster av monopolkaraktär) och som inte beviljas årlig stödfinansiering med budgetmedel.

Till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet hör också tjänster som kommunerna tillhandahåller i samarbete, t.ex. samkommuner och kommunägda bolag. När det är fråga om en helt eller till merparten kommunägd intressesammanslutning som sköter kommunens förvaltning eller tillhandahåller någon tjänst, hör hanteringen av sammanslutningens kommunala avfall till kommunen.

Yrkeshögskolorna är nuförtiden aktiebolag, men ägs oftast av flera kommuner tillsammans. I till exempel Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK Oy är Tavastehus, Forssa, Riihimäki, Valkeakoski, Hattula och Tammela delägare. Yrkeshögskolan hör inte till någon kommunkoncern, men är kommunernas intressesammanslutning och ägs helt av kommunerna. Skolans verksamhetsställen är belägna på två olika kommunala avfallsbolags område. Hanteringen av skolans kommunala avfall sköts då av det kommunala avfallsbolag på vars område verksamhetsstället är beläget. På motsvarande sätt sköter vattentjänstbolaget Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy, dvs. HS-Vesi Oy, de kommunala vattentjänsterna för Tavastehus, Hattula och Akaa, som har delat ägarskap. Bolaget hör visserligen till Tavastehuskoncernen.

I vissa fall har den som idkar företagsverksamhet kunnat hyra lokaler av kommunen och utöva sin verksamhet där. Utgående från hyresavtalet eller något annat avtal, till exempel av säkerhets- och ändamålsenlighetsskäl, kan kommunen eller kommunens organisation i egen-skap av lokalens ägare ordna avfallshanteringen för hela fastigheten. Då ansvarar kommunen för hanteringen av företagets kommunala avfall i samband med kommunens egen avfallshan-tering (AvfallsL 32 § 1 mom. 3 punkten). Om kommunens hyresgäst som idkar företagsverk-samhet själv beställer sin avfallshantering, är det fråga om avfall från näringslivet, vilket kom-munen inte ansvarar för.

Om en kommunal aktör har ett verksamhetsställe i en företagsfastighet där merparten av fastighetens kommunala avfall härstammar från näringslivsverksamhet (t.ex. bibliotek i ett köpcentrum) och det för att avfallshanteringen ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt vore vettigt att slå ihop hanteringen av verksamhetsställets kommunala avfall med köpcentrets övriga avfallshantering, kan den kommunala aktören med stöd av 42 § i avfallslagen anhålla om undantag från skyldigheten att ansluta sig till den avfallshantering som ordnas av kommunen.

Verksamheter som inte hör till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen

Som en allmän princip kan man anse att följande inte hör till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen (med beaktande av den hänvisning till kommunens verksamhet i tillämpliga delar som ingår i förarbetena till avfallslagen):

- Kommunägda bolag som fungerar affärsekonomiskt och helt på marknadsvillkor, utan stöd eller årlig budgetfinansiering av kommunen, och som i sin helhet konkurrerar på marknaden med motsvarande privata aktörer. Ofta har sådana bolag redan i koncerndirektivet definierats som bolag som fungerar på marknadsvillkor. Dessa bolag är inte många, men till exempel energibolagen är sådana. Tjänsterna inom energiproduktionen och energidistributionen sköts i praktiken i allmänhet enligt affärsekonomiska principer i bolagsform (t.ex. Helen Ab). Marknaden är samnordisk och konsumenten har möjlighet att byta elleverantör. Å andra sidan är det inte möjligt att byta distributionsnätinnehavare, eftersom det är monopolverksamhet. De stora bolagiserade hamnarna, t.ex. Helsingfors Hamn Ab, konkurrerar med andra motsvarande hamnar och är i allmänhet bolag som fungerar i ett konkurrensläge på marknaden.
- Tjänster som kommunerna finansierar och upphandlar på marknaden med stöd av upphandlingslagen hör inte heller till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen. När kommunen har köpt tjänster av ett företag på den privata marknaden genom konkurrensutsättning eller beviljat servicesedlar för köp av tjänster av en privat verksamhetsutövare, kan man inte anse att enbart det faktum att kommunen finansierar verksamheten skulle innebära att det företag som erbjuder tjänsterna omfattas av kommunens skyldighet att ordna avfallshantering enligt 32 § i avfallslagen.
- Som kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen betraktas inte heller till exempel placeringsverksamhet som innebär att kommunen äger en del aktier i ett privat bolag utan serviceavtal.

Prövning av enskilda fall

Vid bedömningen av vad som hör till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen blir det i vissa fall oundvikligen nödvändigt med prövning av enskilda fall. Myndigheten kan då bli tvungen att utifrån verksamhetens verkliga natur och organiseringsättet avgöra om verksamheten hör till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet. Vid prövningen bör man titta närmare på både ägandet och verksamhetsområdet samt verksamhetens ändamål och natur.

Först bör man utreda om det är fråga om en verksamhet/kund/fastighet som hör till kommunkoncernen. I koncernens dottersammanslutningar har kommunen bestämmande inflytande enligt bokföringslagen. Också kommunernas intressesammanslutningar som helt eller till merparten är kommunägda har betydelse i granskningen av avfallshanteringsansvaret. Även samkommunerna utgör en del av kommunens verksamhet. Nedan utreds om en tjänst hör till kommunen förvaltnings- och serviceverksamhet och hur tjänsten tillhandahålls. Är det fråga om en tjänst som baserar sig på en speciallag eller en tjänst som tillhandahålls med stöd av kommunens självstyrelse? Uppstår det kommunalt avfall i verksamheten? Kommunens lagstadgade skyldighet att ordna avfallshantering gäller bara kommunalt avfall. Övrigt avfall kan kommunen leverera till kommunens avfallsverk på basis av ställning som anknuten enhet om inte kommunen till exempel konkurrensutsätter upphandlingen på marknaden.

Exempel på verksamhet som kommunen ansvarar för

Till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet enligt avfallslagen räknas bland annat följande verksamheter där kommunen ansvarar för **hanteringen av kommunalt avfall**. Observera att listan inte är uttömmande och att frågan kan behöva prövas från fall till fall:

Undervisning och kultur

Bildningstjänster

- Inom småbarnspedagogiken kommunens daghem och öppen småbarnspedagogisk verksamhet (bl.a. klubbar). Obs. När kommunen köper daghemstjänster av en privat aktör ansvarar kommunen inte för avfallshanteringen, såvida det inte är fråga om verksamhet i kommunens lokaler och det enligt hyresavtalet är kommunens fastighetsförvaltning som ska beställa avfallshanteringen;
- Kommunens grundskolor (kommunerna har lagstadgad skyldighet att ordna grundläggande utbildning);
- Kommunernas gymnasier (största delen av gymnasierna är kommunala);
- Yrkesläroanstalter som helt eller till merparten ägs av kommunen eller flera kommuner (också samkommuner och kommunala aktiebolag, t.ex. Stadin ammattiopisto och Stadin aikuisopisto);
- Yrkehögskolor som helt eller till merparten ägs av kommunen eller flera kommuner;
- Medborgarinstitut som helt eller till merparten ägs av kommunen eller flera kommuner (2018: 160 kommunala, totalt 184 medborgarinstitut), folkhögskolor (7 kommunala) och sommaruniversitet (5 kommunala) samt utbildningscenter för idrott (1);

Konst- och kulturtjänster

- Musikläroanstalter (musikinstitut), bildkonstskolor och hantverksskolor, som helt eller till merparten ägs av kommunen eller en samkommun;
- Teatrar och orkestrar som helt eller till merparten ägs av kommunen eller en samkommun (t.ex. stadsteater, stadsorkester);
- Museer som helt eller till merparten ägs av kommunen eller en samkommun;
- Kommunens allmänna bibliotek;
- Kommunens ungdomslokaler och ungdomsverkstäder;

Idrotts- och motionstjänster

- Kommunens simhallar, bollhallar, ishallar och idrottsanläggningar utomhus (bl.a. friidrottsplaner, stadion, fotbollsplaner); även bolag där kommunen är majoritetsägare. Privat föreningsverksamhet som kommunen understöder räknas inte hit.

Social- och hälsovård (kommunen har organiseringsansvar åtminstone till år 2021)

Socialvård

- Många social- och hälsovårdstjänster produceras i kommunens verk, till exempel uppfostrings- och familjerådgivning, eller i privatpersoners hem, till exempel hemvård och familjevård som uppdragsförhållande;
- Boendetjänster inom den öppna socialvården klassificeras som boende enligt 32 § 1 mom. 1 punkten i avfallslagen och omfattas redan på den grunden av kommunens avfallshanteringsansvar. Då tjänsterna produceras av kommunen, en samkommun eller en kommunal sammanslutning kan de samtidigt utgöra en del av de social- och hälsovårdstjänster som kommunen sköter;
- Institutionsvård inom socialvården (kan redan för att kännetecknen för boende uppfylls omfattas av kommunens avfallshanteringsansvar (AvfallsL 32 § 1 mom. 1 punkten), men hör också till kommunens förvaltnings- och serviceverksamhet då den sköts av kommunen);
 - Kommunens ålderdomshem (verksamheten ordnas oftast av kommunen);
 - Barnskyddsanstalter, skolhem och barnhem, som helt eller till merparten ägs av kommunen (dessa tjänster tillhandahålls både kommunalt och privat);

- Sådana institutionstjänster inom specialomsorger för utvecklingsstörda som helt eller till merparten ägs av kommunen;
- Kommunens professionella familjehem;
- Rehabiliteringsinrättningar inom missbrukarvården, vilka helt eller till merparten ägs av kommunen eller flera kommuner;

Hälsa- och sjukvård (sjukvård och rehabilitering)

- Kommunens hälsocentraler eller hälsostationer;
- Kommunens och samkommunernas (sjukvårdsdistriktens) sjukhus, även specialiserad sjukvård inklusive rehabiliteringscenter (t.ex. HNS);
- Kommunala tandvårdsenheter (ofta i samband med hälsocentraler);
- Räddningsväsendets prehospitala akutvårdsenheter;
- Kommunens verksamhetsenheter inom miljö- och hälsoskyddet (samkommuner);
- Psykiatriskt sjukhus som drivs av kommunen eller en samkommun (2 motsvarande statliga);
- Kommunernas och samkommunernas laboratorier som producerar tjänster enbart för sjukvårdsdistriktet eller kommunerna (t.ex. affärsverkssamkommunen Itä-Suomen laboratoriokeskuksen liikelaitosyhtymä ISLAB, som är gemensam samkommun för fyra sjukvårdsdistrikt);

Samhällstekniska tjänster och näringslivetstjänster

- De regionala räddningsverkens brand- och räddningsstationer (Räddningsverken är kommunala aktörer, dvs. kommunerna äger dem och betalar deras kostnader. Det finns 22 räddningsverk i Finland. I landskapsreformen är det tänkt att räddningsverken ska överföras till landskapen.);
- Fastigheter och lokaler som förvaltas av kommunens lokalcentral och där verksamheten i huvudsak är kommunens egen serviceverksamhet, bl.a. kommunens verk, kommunens lager, depåer, reparationsverkstäder eller andra motsvarande lokaler, t.ex. asfaltslaboratorier;
- Kommunalt avfall från kommunala vattentjänstverks fastigheter (balansenhet, affärsverk och bolag som helt eller till merparten ägs av kommunen/kommuner);
- Renhållning av allmänna områden, bl.a. avfall från sopkärl i parker;
- Hamnar som drivs av kommunen och som på grund av obetydlig verksamhet inte anses behöva bolagiseras, t.ex. hamnar för fritidsbåtar (KomL 127 §);
- Fjärrvärmebolag som till merparten ägs av kommunen eller flera kommuner (separat nätverk som i princip ger monopol i stadscentrum och tätorter);
- Lokaler där kommunens eller flera kommuners gemensamma avfallsverk bedriver sin verksamhet;
- Lokaler för en samkommun för kollektivtrafik (t.ex. HRT)
- Kommunernas företagservice;
- Utvecklingsbolag som kommunerna äger (i allmänhet anknutna enheter som producerar näringslivetstjänster åt kommunen);